

INTEGRÁCIÓS FOLYAMAT A DUNÁTÓL A KÖRÖSIG

Az 1950-ben alapított Észak-Bács-Kiskun Megyei Vízmű Vállalat jogutódjaként 1991-ben létrejött BÁCSVÍZ Zrt. közel két évtizedig szinte változatlan szolgáltatási területe 2010-től kezdődően több lépcsőben, számottevően bővült. Az integrációs tevékenység eredményeként 31-ről 55-re emelkedett az ellátott települések száma, melyeken több mint 350 ezer fogyasztó él.

Bács-Kiskun mellett immár Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyékben is jól cseng a BÁCSVÍZ Zrt. neve, mely a térség meghatározó víziközmű-szolgáltatójaként igyekszik mind a jogszabályi, mind pedig a fogyasztói és tulajdonosi elvárásoknak megfelelő tevékenységet folytatni. A cél 2015-re sem más, mint hogy az immár 650 fős elhivatott, jól képzett szakembereivel az ágazat egészét érintő kihívások ellenére is kiegyensúlyozott gazdálkodás, valamint biztonságos, magas műszaki színvonalú szolgáltatás, korszerű ügyfélkapcsolati folyamatok jellemezzék a Társaság egészét. Ehhez azonban szükség van a csatlakozott települések teljes integrációjára, ahol pedig szükséges, a felzárkóztatásra.

Stabil alapokra építve

Már jóval a víziközmű-törvény megjelenése előtt nyilvánvalóvá vált, hogy számos kisebb, kedvezőtlen külső és belső adottságokkal rendelkező, az ágazatban tevékenykedő, változatos tulajdonosi szerkezetű szolgáltató hosszabb távon nem fog tudni megfelelni a szakmai és a fogyasztói elvárásoknak. Megindult egyfajta „alulról” szerveződő, az optimálisabb mérhető hatékonyság irányába mutató letisztulási folyamat. Ez érintette az akkor még kizárólag Bács-Kiskun megyére koncentrált Társaságunkat is, mivel Kunszentmárton város és több, körülötte elhelyezkedő Jász-Nagykun-Szolnok megyei település (Nagyrev, Szelevény, Tiszainoka, Tiszakürt) is jelezte, szívesen bízná ránk a víziközmű-szolgáltatást. A körültekintő, minden járulékos pozitív és negatív hatást elemző tulajdonosi egyeztetések eredményeként megnyílt az út a részvényvásárlás és az üzemeltetési szerződések megkötése előtt.

A szolgáltatási terület bővítése azonban nem lett volna lehetséges, ha a stabil műszaki, gazdasági és szervezeti alapok hiányoznak. Ezekre építve lehetett ugyanis az új településeket hatékonyan, az előzetes elvárásoknak megfelelően integrálni, az üzemeltetési struktúrát kialakítani. Szerencsére a csatlakozó településeken is jól képzett és elhivatott szakembereinket „örököltünk”: az ő helyismeretük és térségi kapcsolati rendszerük nagyban megkönnyítette az összevonási folyamatot.

Az integrációs folyamat első hullámának lezárásaként 2010. január 1-jével létrejött az új, Kunszentmártoni Üzemelnökség. Ezt követően

TEMESVÁRI PÉTER

fejlesztési és térinformatikai
osztályvezető,
BÁCSVÍZ Zrt.

egy viszonylag csendesebb, építő jellegű munka következett, megtörtént a folyamatok finomhangolása, elindultak a szükséges fejlesztések, átalakítások. 2011-ben a Pest megyei Apaj település, 2012 elején pedig Tiszaug kötött üzemeltetési szerződést a BÁCSVÍZ Zrt.-vel.

A második nagy csatlakozási hullám 2012 nyarán következett be, ekkor Izsák, Ágasegyháza, Nagykörös, Kocsér, Csépa, Cserkeszlő, Cibakháza, Martfű, Tiszasas és Öcsöd települések

csatlakoztak a működési területhez. Bővült a Kunszentmártoni, valamint létrejött az új, Nagykörösi Üzemelnökség.

2015. január 1-jétől újabb hét településen (Cegléd, Ceglédbercel, Csemő, Jászkarajenő, Nyársapát, Mikebuda, Törtel) vette át Társaságunk a víziközmű-szolgáltatást, Cegléd központtal pedig ismét egy új üzemelnökséget alakítottunk ki.

Egységes módszertan

A megfelelő tulajdonosi és cégvezetői döntések meghozatalát követően haladéktalanul megkezdődtek szakterületenként a szakmai szintű kapcsolatfelvételek, egyeztetések, bejárások és felmérések. Ezek a folyamatok az adott településre vagy rendszerre jellemző helyi sajátosságok maximális figyelembevételével zajlott, de általánosságban azonos módszertan szerint.

Az átvételre kerülő műszaki létesítmények alapos megismerése a hozzájuk kapcsolódó dokumentációk tanulmányozása mellett helyszíni bejárásokkal, üzemeltetőkkel folytatott konzultációkkal zajlott. A víz- és csatornaszolgáltatásban dolgozó munkatársak mellett az üzemeltetést támogató többi egység szakemberei is megkezdtek az előkészítő munkát, biztosítva az informatikai, értékesítési, könyvelési, humán erőforrás és egyéb területek információinak begyűjtését, rendszerezését. Projektszervezeteket hoztunk létre, melyek rendszeres időközönként közös megbeszélésen határozták meg a soron következő feladatokat, lépéseket. Információbekérő adatlapok, kérdőívek összeállítása, integrációs megbeszélések és értekezletek követték egymást hétről hétre, fokozatosan finomítva az „összképet”. Ez jellemzően több hónapos, némely esetben közel fél éves időintervallumot igényelt.

Saját erőforrások, valamint külső vállalkozó bevonásával megindult az adatátviteli és telekommunikációs hálózat kiépítése, ahol pedig volt, ott megtörtént az irányítástechnikai eszközök illesztése a központi rendszerekhez.

lepeket figyelve. Az irányítástechnikai fejlesztések itt már megindultak, de még van tennivaló.

A változatos műszaki állapotok és a forráshiányos működtetés adta nehézségek ellenére mindegyik csatlakozó településen elhivatott, magas szaktudással rendelkező, tapasztalt munkavállalók látták el sokszor mostoha körülmények között a feladataikat.

A 2015. január 1-jétől átvett ceglédi térségben szintén csak dicsérni tudom az üzemeltető személyi állományt, az ő hozzáállásuk és tudásuk ugyanis nagyban megkönnyíti a munkánkat. Az elmúlt évtizedekben elmaradt fejlesztések és karbantartási munkák pótlása azonban a jövőben sajnos itt is pluszforrásokat fog lekötni."

A vízszolgáltatási területen szerzett integrációs tapasztalatokat Balogh Zoltán vízszolgáltatási ágazatvezető főmérnök foglalta össze:

„A három ütemben lezajlott integrációs folyamatainkban az eltérés egyik oka a rendelkezésre álló integrációs tapasztalat volt. Az első, tiszazugi ütemhez képest a második, nagykőrösi, illetve a harmadik, ceglédi integrációnál a korábbi tapasztalatainkat hasznosítani tudtuk mind az előkészítés, mind a csatlakoztatás folyamán. Ez egy új szemléletet kívánt meg az ágazatnál minden közreműködő munkatárs részéről. A különbségek jellemzően az integrálandó területek létesítményeinek műszaki állapotából, a működtető szervezet szakmai felkészültségéből, a működtető eszközök egyedi jellegéből, az alkalmazott integrált (műszaki/gazdasági) rendszerek eltéréseiből vagy hiányából, az alkalmazott anyagok, javítási rendszerek különbözőségéből adódtak. Az eltéréseken túl egy momentumot fontos megjegyezni, mégpedig azt, hogy a csatlakozó területeken dolgozó munkatársak, megismerve a társaságunknál folyó tevékenységet, a munkakultúránkat, az előzetes óvatos fogadtatást követően szakmai elhivatottsággal és elkötelezettséggel látják el mindennapi feladataikat. Foglalkoztatási körünkbe olyan munkatársak is bekerültek, akik átérték az elmúlt 25 év változásait, megpróbáltatásait, és ennek ellenére a szakmában maradtak.

A tiszazugi területek csatlakozása mindenképpen új kihívás elé állította a vízszolgáltatási ágazatot a technológiák szempontjából, amit az előkészítési szakaszban nem észleltünk, elkerülte a figyelmünket. A Duna–Tisza közti területekhez képest a Tiszához érve és átlépve a Tiszántúlra a mélységi vizek minősége más (magas ammóniumtartalom, keménység, fluor, bór), ami a vízkezelés területén hozott jelentős változást. Mai ismereteink mellett kijelenthetjük, hogy ezeken a területeken – függetlenül a folyamatban lévő ivóvíz-minőség-javító programoktól – a gáztalanítás hatékony megoldása és a fertőtlenítés mikéntje kritikus kérdés vízszolgáltatási szempontból. Ilyen kérdésekben eleinte természetesen csak a helyi munkatársak tapasztalataira számíthattunk, ami sok esetben a tünetek kezeléséig terjedt, így az ok-okozati kérdések feltárása és az okok kezelése hiányzott. Mind az integráló, mind a csatlakozó szervezet részéről újszerű gondolkodást és együttműködést igényel a feladat megoldása.

A tiszazugi területek csatlakozása mindenképpen új kihívás elé állította a vízszolgáltatási ágazatot a technológiák szempontjából, amit az előkészítési szakaszban nem észleltünk, elkerülte a figyelmünket. A Duna–Tisza közti területekhez képest a Tiszához érve és átlépve a Tiszántúlra a mélységi vizek minősége más (magas ammóniumtartalom, keménység, fluor, bór), ami a vízkezelés területén hozott jelentős változást. Mai ismereteink mellett kijelenthetjük, hogy ezeken a területeken – függetlenül a folyamatban lévő ivóvíz-minőség-javító programoktól – a gáztalanítás hatékony megoldása és a fertőtlenítés mikéntje kritikus kérdés vízszolgáltatási szempontból. Ilyen kérdésekben eleinte természetesen csak a helyi munkatársak tapasztalataira számíthattunk, ami sok esetben a tünetek kezeléséig terjedt, így az ok-okozati kérdések feltárása és az okok kezelése hiányzott. Mind az integráló, mind a csatlakozó szervezet részéről újszerű gondolkodást és együttműködést igényel a feladat megoldása.

Az előzetesen általunk üzemeltetett vízhálózatokon tapasztaltakhoz hasonló problémákkal találkozunk a csatlakozott területek vízhálózatain is. Tény, hogy a nyilvántartások erősen hiányosak, hálózatrekonstrukció egyáltalán vagy csak kismértékben zajlott az elmúlt 20 évben. A hálózatok

A Martfűi szennyvíztisztító telep egyik beton műtárgya (Fotó: Szőnyi Lajos)

A 2014-ben átadott, új Nagykőrösi Üzemmérnökség központja (Fotó: Temesvári Péter)

túlméretezettek, a korábbi üzemeltető által preferált anyagokból épültek. A tiszazugi térségben bizonyos közterületeken jellemző a dupla gerincvezeték kialakítása, ami indokolatlan és a közműadó szempontjából is terhes. A hálózati csomópontok jelentős mértékben felújításra/átépítésre szorulnak, az elzárószervevényeket a munkavégzésekhez szükséges zárások érdekében cserélni szükséges.

Az azonnali indulásnál fontos volt felállítani a készenléti szolgálatot, meghatározni a felhasználói bejelentések fogadásának működtetését, mert ezen a területen jelentős eltérések voltak tapasztalhatók az egyes csatlakozó területek között.

Az integráció során ágazati szinten előtérbe került a szakosodás kérdése, a csatlakozásnál az ágazat részéről szakterületi felelősöket jelöltünk

ki (víztermelés, víztisztítás, vízhálózat-üzemeltetés/hibaelhárítás). A hatósági kérdések és bizonyos egységesen kezelendő feladatok bővítették az ágazat központjában dolgozó munkatársak feladatait, amivel a csatlakozó területek munkatársainak a továbbiakban csak érintőlegesen kell foglalkozniuk. Az azonos tevékenységet ellátó szervezeti egységeinknél az azonos gyakorlat alkalmazása jelenti hosszú távon a fő irányt. A csatlakozásnál alapvető elv volt az új területek ágazati üzemtechnológiai struktúrába való beillesztése, ami a nagykőrösi csatlakozás alkalmával a meglévő üzemtechnológiák szolgáltatási területeinek átstrukturálását is magával hozta."

Felzárkóztatási folyamat

Olyan időszakot élünk, hogy a csatlakozó területek műszaki fejlesztésére lehetőségként adódnak a folyamatban lévő ivóvízminőség-javító

„A jó gyakorlat két irányból is érkezik, ami azt jelenti, hogy mind az integráló, mind a csatlakozó szervezetek részéről lehetnek jó alkalmazások, amelyekre mindkét félnek nyitottnak kell lenni.”

– Balogh Zoltán ágazatvezető főmérnök

si területen is előfordult, hogy a hatósági előírásoknak való megfelelés érdekében bizonyos fejlesztéseket soron kívül végre kellett hajtunk saját forrásból. Maga a felzárkóztatás várhatóan 5-10 éves feladat, aminek természetesen vannak fő prioritásai. Ilyen a szolgáltatási különbség jelentős, 25-30%-os csökkentése, amit jellemzően meghatároz a hálózati veszteségek mértéke, valamint a hatékony működést szolgáló irányítástechnikai, informatikai és energetikai fejlesztések. A csatlakozás talán zárómomentuma az új területek minőségirányítási rendszerbe való beillesztése.

programok, valamint a KEOP pályázati konstrukció keretében zajló települési csatornázási és telepépítési, felújítási beruházások. Azokon a területeken, ahol ezek nem állnak rendelkezésre, ott a fejlesztéseket a forrásainkat figyelembe véve ütemezzük az általunk felállított prioritási rendszer szerint. Vízkezelési és szennyvíztisztítási

INFORMÁCIÓBIZTONSÁGI FELADATOK

SIMON ÁGNES

az Informatikai Bizottság elnöke,
Magyar Víziközmű Szövetség

A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (Vksztv.) 2014. október 6-án kihirdetett módosítása számos információbiztonsági feladatot ró a víziközmű-szolgáltatókra. Egyik legszigorúbb elvárása, hogy 2015. január 1-jétől csak tanúsított számlázási rendszer esetén bocsátható ki számla.

A módosítás lényege

a) Az informatikai rendszernek meg kell felelnie az információbiztonsági zártági követelménynek.

Vksztv. 63. § (5): „Számra kiállítására csak olyan informatikai rendszer felhasználásával kerülhet sor, amely biztosítja a díjak hibátlan kiszámítását végző rendszerrel zártágát, és megakadályozza a számlázási rendszerhez történő jogosulatlan hozzáférést, valamint a számlázási információk észrevétlen módosítását. A számlázási rendszernek továbbá meg kell felelnie az általános információbiztonsági zártági követelményeknek is. Ennek érdeké-

ben a szolgáltatónak adminisztratív, fizikai és logikai intézkedésekkel biztosítani kell az általános információbiztonsági zártági követelmények teljesülését.”

b) Informatikai rendszerünket tanúsíttatni kell, valamint annak rendszeres felülvizsgálatáról is szükséges gondoskodni.

Vksztv. 63. § (6): „Az (5) bekezdésben meghatározott követelményeknek való megfelelést tanúsító szervezet által történő, a számlázási informatikai rendszerre vonatkozó tanúsítással kell igazolni.

A számlázási rendszerre vonatkozó követelmények teljesülése kizárólag informatikai biztonsági funkciókat megvalósító szoftvertermékek és rendszerek elfogadott hazai vagy nemzetközi informatikai biztonsági módszertanon alapuló tanúsítására akkreditált tanúsító szervezet által kiállított tanúsítvánnyal igazolható.”

c) Alkalmazni kell az elektronikus információbiztonságról szóló törvényt.

A Vksztv. 63. § (8): „A víziközmű-szolgáltatás díjának elszámolása alapjául szolgáló számlázási